

Обећано путовање

Имао сам жељу да Данку одведем на свадбено путовање у ГРАД СВЕТЛОСТИ. Жеља ми се тада није остварила. Требало је да прође пуних осам година да стигнемо на обале Сене и покушамо да на тренутак осетимо дах светске престонице. Сада ми је преостало да уз мелодију француске шансоне покушам да саберем макар делић утисака. Када сам пре пар месеци поменуо могућност одласка у Париз Данка је изразила сумњу да ће Александра пристати да тих девет дана, колико је путовање требало да траје проведе код бабе и деде. Прва сондажа је показала да су њена предвиђања исправна. Међутим, ја сам ипак остао код оптимизма да ће Александра на крају пристати да мама и тата отпутују. На крају оптимизам се показао исправним и могли смо да почнемо са припремама за путовање. Путовање је требало да се одвије током тзв. „Првомајских празника“ ако се то још тако може назвати, тачније у периоду од 26. априла до 4. маја.

Субота, 26. април 2003. године Чачак – Беч

Из Чачка полазимо око 6 сати. У организацији исте агенције Holiday из Крагујевца из Чачка иде још једна група, углавном лекара из Здравственог центра иако и међу нама има доста лекара. Идемо преко Крагујевца, јер један део путника из нашег аутобуса тамо треба да се укрца. Први озбиљнији одмор имамо у Мађарској одмах по преласку границе, код неке продавнице, „Код Жиге“ или како је наши одмах прекрштавају „Жике“ која је је очигледно намењена путницима намерницима. Немам воље да мењам новац, а и што би нешто одмах куповали, јер смо такорећи пар минута пре још били у ... Ове три тачке су последица необавештености, јер још увек не знам у којој држави живимо.

Док путујемо кроз Мађарску покушавам да видим шта то они имају, да ће следеће године постати чланови ЕУ, а ми не знамо да ли ћемо уопште то и постати. Бојим се да је то све ствар политике, а мање оних објективних показатеља ако је и економија то. Оно што је сигурно боље него код нас је добар аутопут којим поред Будимпеште, Татабање и Ђера хитамо ка Бечу нашем првом одредишту. Око Будимпеште постоји обилазница тако да остајемо ускраћени

за поглед на лепо град на Дунаву. Док пролазимо поред Татабање не може, а да се не уочи огромна бронзана статуа сокола, који је био заштитни знак ових крајева у средњем веку.

Статуа сокола поред Татабање

У Беч стижемо у касним вечерњим сатима и смештамо се у хотелу покрај аеродрома. Смештај се завршава веома ефикасно што нам даје наду да ће и наредних дана бити тако. Смештај се показао као одличан, чиста соба са телевизором, а у истом стилу показаће се био је и доручак на принципу „шведског стола“. Али већ овде се срећемо са неким животним реалностима. Неки од гостију пуне пластичне флаше соковима из аутомата. Срећом не ради се о нашим сапутницима. Изгледа да су негде са југа Балкана или Турци. Нажалост јутро је освануло облачно са најавом кише, што није било обећавајуће пред преподневно разгледање Беча.

Недеља, 27. април 2003. године – Беч

Ускрс у Бечу, прилика да се потуцамо јајима која су понета из Чачка. Али нема времена за празновање, јер треба видети што више. Ово је мој први боравак у Бечу, за чије разгледање треба ипак више од једног преподнева. Аутобусом обилазимо градско језгро и нови део Беча поред Дунава у коме се налазе међународне институције. Најдуже се задржавамо поред катедрале Св. Стефана. Данка и ја за своју душу разгледамо радње у близини катедрале, тек да би видели шта има да се купи и какве су цене. Обилазимо и кварт са „шареним“ кућама, које је пројектовао архитекта Friedensreich Hundertwasser, као и краљевски дворца Хофбург. Након тога одлазимо до дворца Шенбрун, где проводимо време до поласка пут Париза. Док неки одлазе у посету самом дворцу Данка и ја

пењемо се на видиковац Глоријет одакле се пружа диван поглед на Беч. У ресторану на видиковцу време прекраћујемо кафом.

Панорама Беча са видиковца Глоријет у Шенбруну

Током боравка у Шенбруну Сунце се стидљиво помаља, али дува ветар и прилично је хладно. И поред тога има доста посетилаца. У ресторану на видиковцу Глоријет једва смо нашли место.

У дворцу Шенбрун

Од Беча пут нас води према Немачкој. Идемо аутопутем који прати ток Дунава и у Немачку прелазимо код места Пасау. Даље пролазимо кроз Регенсбург, Нирнберг, Кајзерслаутерн, Сарбрикен и у току ноћи код Меца улазимо у Француску. Иако услови за спавање у аутобусу нису идеални ипак на моменте дремам. У Француској пут нас води поред чувеног Вердена, где се током I светског рата водила битка између снага Антанте и Немаца. Бојно поље је пуно музеја и споменика од којих је најпознатија Даумонтова костурница где се налазе посмртни остаци више од 100 хиљада војника. Даље према Паризу пут нас води кроз покрајину Шампања познату по чувеном пенушавом вину Шампањац и њен највећи град Ремс. Град је важан за историју Француске, јер су се у његовој чувеној Катедрали крунисали француски краљеви.

Понедељак, 28. април 2003. године – Париз

У Париз стижемо око 9 сати. Следи панорамско разгледање града, који је почело од Трга Италија. Обилазимо Монпарнас, Латинску четврт и обалу Сене. Задржавамо се на Марсовом пољу и подножју Ајфеловог торња. Након тога одлазимо у хотел, који припада ланцу хотела Etap, а налази се на Porte de Bagnolet у близини гробља Pere Lachase и Place de la Republique. Хотел је изненађујуће пристојан, соба чиста са телевизором. Нажалост процес расподеле кључева, односно картица помоћу којих се отварају врата, протиче прилично хаотично, а не онако организовано као у Бечу. После одмора нуди нам се одлазак до гробља Pere Lachase, али умор је јачи, а и киша нас спречава да одемо тамо. Зато око 6 сати крећемо пут Монмартра и цркве Сакр Кер. При томе упознајемо и париски метро. Ја нисам нешто фасциниран поготову што сам још под устиском московског метроа, који је по мојој скромној процени много функционалнији.

Панорама Париза са Ајфеловим торњем

Време је облачно тако да се испред катедрале Сакр Кер не пружа онако леп поглед на Париз, какав се очекује и какав сам доживео пре четврт века. Спуштамо се до Монмартра, где нас хвата киша. Срећом киша у Паризу не пада дуго и већ после петнаестак – двадесет минута може се кренути даље. Међутим, наши сапутници користе прилику да заседну у кафану, што ћемо на крају и ми учинити уверивши се при томе да то задовољство кошта прилично, пиво и тоник, 12€.

Пошто је киша коначно престала спуштамо се на Пигал, један од симбола Париза. Нажалост то више није место које може чак и да заинтригира путника намерника. Савремена технологија учинила је да све има помало изглед отрцаности. Наравно неки од „мачо“ мушкараца са Балкана или неће или не знају да је нешто само део прошлости. Прву вечерњу шетњу улицама Париза завршавамо на улици Сен Дени. Иста прича као на Пигалу.

Катедрала Сакр Кер

Уторак 29. април 2003. године – Париз

У хотелу се служи тзв. континентални доручак. То значи гостима на располагању стоје бокали са соком, млеком, чајем и кафом. Ту су и корпице са багетом и џемом и маслацем. Може се узети колико хоћеш. Али хотел је велики и има пуно гостију. Тако да ако се дође после осам сати у ресторан, гужва је огромна, место за столом, па чак и шанком је тешко наћи. Осим тога гости за собом остављају неред, просуту течност и смеће. Зато смо од првог дана почели практиковати ранији одлазак на доручак да би на миру могли да доручкујемо. Друштво нам обично прави Дуле Драгићевић. Остали воле да одспавају. Па се после жале.

Други дан посете Паризу је био предвиђен за посету Версају, као једном од симбола Париза и целе Француске. Посета ће показати да ипак доба „краља Сунца“ и његових наследника ипак није било сасвим светло. Версај је градић у близини Париза, управо дијагонално од краја где се налази наш хотел, што значи да је било потребно проћи цео Париз, а то је била прилика да још једном видимо његове чари, али и велику саобраћајну гужву коју једино метро успешно превазилази.

Успут се убеђујемо у истинитост тврдње једног од водича да Француска има велики приход управо од туризма. Сва значајнија места су просто окупирана многобројним туристичким аутобусима. Иста слика нас је сачекала у Версају, али и разочарење оним што сам видео у односу на оно што шта сам очекивао. Прича о животу краљевске фамилије, њихових дворана и послуге само су допуниле слику о утиску који након свега остаје.

У Версају

Истина ентеријер дворца је адаптација онога како је је он изгледао пре Револуције 1789. године и доба Париске комуне 1871. године, када је жестоко страдао као симбол самодржавља краљева из династије Бурбон и доба императора Наполеона I и његовог синовца Наполеона III. Можда ће на некога оставити утисак будоари и спаваће собе Лујева и њихових жена, дух њихових канцелара, као што су били Мазарен или кардинал Ришеље или чувена дворана са огледалима, али највећи утисак оставља версајски врт са дивним травњацима, језером и фонтанама. Нажалост превише времена смо провели у хладним зидинама дворца, да би могли дуже да уживамо у стидљивом Сунцу које се пробијало кроз високе облаке и улепшавало поглед на версајски врт.

Повратак у Париз кроз зелене алеје града Версаја и погледа на занимљиве фасаде вила утонуле у дрвеће и цвеће, делимично поправља утисак о посети дворцу који је био исказ моћи Француске у минулим вековима. Следеће одредиште нам је била катедрала Нотр' дам ди Пари, најзначајнија црква Париза, смештена на Ситеу, острву на Сени. Покушаји да стигнемо до цркве још једном нас упознају са поподневном гужвом у Паризу, када његови житељи журе да се домогну куће после напорног радног дана. Тек после неколико безуспешних покушаја да прођемо непосредно поред цркве приморавају нас да се послужимо бољим решењем, да заинтересовани за посету цркви изађу на погодном месту и пешке се домогну Ситеа. Прилика да се пусти корак париским тротоарима је непоновљива прилика да се осете чари града светлости. Времена за светске метрополе никада није доста, али су за мене, бар од оних градова које сам имао прилику да посетим. Париз,

Москва и Ст. Петербург без премца. У Москви сам провео скоро две године, па иако сам је препешачио уздуж и попреко знам да сам видео само њен делић. Исто је са Паризом.

Катедрала Нотр'Дам

Одлазимо до Нотр' Дам и завирујемо у њену унутрашњост. Изнутра заиста делује грандиозно, што се и очекује од катедрале која је заједно са онима у Шартру и Ремсу најзначајнија у Француској. Осим те грандиозности све време око нас лебди дух њеног звонара, Квазимода.

Пошто је за увече предвиђена вожња Сеном, ко жели у ту нову авантуру треба да дође у 19³⁰ на Конкорд. Размишљамо како прекинути време. Одлучујемо се да одемо до Авеније Осман и завиримо у велике париске робне куће. Било нам је преостало таман толико времена да мало завиримо у Галерију Лафајет и кренемо на зборно место. Одлучујемо се за пешачење, јер ми се учинило да је то најбржи начин да стигнемо до Конкорда. Можда би се то и обистинило да у парку Тиљери нисмо погрешили смер и кренули на страну Лувра уместо ка Конкорду. То смо уочили тек када смо дошли до краја парка. Следило је враћање кроз цео парк и констатација да је група отишла на пристаниште. Срећом са моста Александра III угледали смо у групу и уз мало оштрог хода стигли смо их. Тура по Сени састојала се од вожње до краја Ситеа на једну страну и до места где се отприлике налази зграда Радио Француске. Ипак смо превише очекивали од ове вожње, јер се ипак скоро у целини одвијала по дану, што је омогућило да све оне делове Париза које смо претходно видели из аутобуса или пешке видимо из једног другог угла. Ништа импресионарајуће. Нешто лепше доживљај пружио је крај крстарења Сеном, када су се почела палити светла на Ајфеловом торњу и високим зградама у кварту Дефанс.

Од пристаништа се пешице упућујемо кроз елитни 16 арондисман према Јелисејским пољима и Тријумфалној капији. Ту се одвајамо од групе и шврљамо овом најчувенијом париском улицом. Овде у 16 арондисману, у хотелу Le Belmont у улици Rue de Bassano 30 сам боравио током свог првог боравка у Паризу 1978. године. Лако је налазимо и покушавамо да нађемо хотел. Одустајемо, јер ми се чинило да је много ближе Јелисејским пољима.

Поглед на Сену

Дуж Јелисејских поља се налазе продавнице светским модних брендова. А ту су и многе друге знаменитости Париза, као што су Јелисејска палата седиште председника Француске, као и палата Матињон седиште премијера. У близини су Америчка амбасада и Мала (Petit Palais) и Велика палата (Grand Palais). На углу са авенијом Џорџ V налази се један од најпознатијих париских ресторана Фуке (Fouquet's). На крају се упућујемо ка Конкорду и пошто нас је умор већ прилично савладао хватамо метро и враћамо у хотел.

На Јелисејским пољима

Среда 30. април 2003. године – Париз

У оквиру официјелног дела посете Паризу данас је била предвиђена посета Лувру. Оно што није постојало четврт века раније када сам први пут био овде је новоизграђена пирамида кроз коју се улази у музеј. Све остало је ту, поготову оне највредније ствари – да Винчијева „Мона Лиза“ или скулптура богиње Победи (Нике) са острва Самотрака.

Лувр

После обиласка Лувра шетамо улицом Риволи, која се пружа паралелно са Сеном и пролази поред парка Тиљери и комплекса музеја Лувр, иначе некадашње краљевске палате. Риволи је једна од најпознатијих и најдужих улица у Паризу. Практично представља наставак Јелисејских поља. Одлазимо до културног центра Помпиду (Le Centre Pompidou), који се налази у делу Париза који се зове Вобур. Преко пута центра налази се културни центар Србије. Такође, одлазимо до градске куће (Hotel de Ville). Преко острва Сите (Cite) прелазимо на другу обалу Сене у тзв. Латински квартал, око булеvara Сен жермен и Сен Мишел. Шетамо се булеваром Сен Мишел поред универзиета Сорбона. А затим вечерамо у једном од многобројних ресторана који се налазе околу цркве Saint – Severin и између булеvara Сен Жермен и Сене. После изузетно напорног дана враћамо се у хотел.

Четвртак, 1. мај 2003. године – Париз

Претпоследњи дан боравка у Паризу имамо слободан дан. Циљ нам је да покушамо да се попнемо на Ајфелов торањ. Зато се упућујемо метроом до палате Шајо и преко Сене спуштамо се на Марсова поља где се налази торањ. Помало неочекивано гужва није велика па релативно брзо крећемо у обилазак.

Лифтом се пењемо до трећег нивоа, а ја се сам упућујем пешице на највишу платформу. Посета Ајфеловом торњу поред самог пењања на тако високу грађевину доноси прилику да се ужива у погледу на Париз из птичје перспективе. Поглед лута париском панорамом, тражећи позната места која смо већ посетили, али и она која нисмо стигли да обиђемо.

Поглед на Ајфелов торањ

Шетњу Паризом настављамо Марсовим пољима до Војне школе (Ecole Militaire), а затим се шетамо двориштем Инвалида (Les Invalides), где је сахрањен Наполеон I, његов син и браћа, али и неке од знаменитих личности, углавном генерала, као нпр. Фердинанд Фош и Руже де Лил.

Поглед на палату Инвалиди из ваздуха

Затим одлазимо до булеvara Монпарнас, још једног од места на коме су се почетком XX века скупљали париски интелектуалци и уметници. Радило се углавном о сиромашним емигрантима. Од уметника, који су се окупљали у бојемској атмосфери довољно је поменути само неке, Пикасо, Аполинер, Модилјани, Шагал, Бретон, Дали, Јонеско, Миро, Хемингвеј. Поред уметника овде су боравили и политички емигранти попут Лењина, Троцког и Порфирија Дијаза. Име овом париском кварту дали су студенти још у XVII веку, који су овде рецитовали поезију. Име је везано за грчку планину Парнас, која је била дом митолошких муза заштитница науке и уметности.

На Монпарнасу се налази и истоимена кула, савремена вишеспратница са које се пружа такође предиван поглед на Париз. Неки кажу чак и лепши од погледа са Ајфеловог торња. Иначе Парижани не воле ову грађевину, јер сматрају да својом висином ружи општу визуру града са релативном ниским грађевинама у историјском језгру. На Монпарнасу се такође налази истоимена железничка станица и гробље. Овде су и Париске катакомбе, а и знаменити Пастеров Институт. Шетњу булеваром Монпарнас нам повремено прекидају налети кише, због које се кријемо испод тенди. Али убрзо када смо стигли до места где почиње Луксембуршки парк стидљиво се појављује Сунце.

Луксембуршки парк и истоимена палата

Луксембуршки парк и истоимену палату 1615. године наручила је Марија Медичи жена тадашњег краља Анрија IV. Парк се сматра најлепшом зеленом оазом Париза. У великој палати се данас налази седиште француског Сената, а мала палата служи као резиденција председника Сената. Пошто смо прошли цео парк, поново смо на булевару Сен Мишел. Убрзо пада мрак, а и умор нас је савладао па се враћамо у хотел.

Петак, 2. мај 2003. године – Париз

Последњи дан боравка у Паризу. Напуштамо га у поподневним часовима. За пре подне смо планирали да одемо мало у куповину и то у велике робне куће на булевару Осман. На повратку у хотел обилазимо тржне центре у околини хотела. И то је опростај са Паризом. На одласку свраћамо у Дизниленд да покупимо оне који су одлучили да последњи дан проведу тамо. Успут свраћамо у Ремс и обилазимо тамошњу чувену катедралу. Овде је крунисано чак 25 француских краљева, од Луја VIII до Шарла X. И правац Минхен.

Субота, 3. мај 2003. године – Минхен – Ђер

У Минхен стижемо у раним јутарњим часовима. Задржавамо се у околини да би обавили јутарњу тоалету. А онда се упућујемо у обилазак града. После панорамског обиласка имамо пешачку туру на релацији Карлов трг (Karlsplatz) – Маријин трг (Marienplatz). Данку боли стомак. Остаје да седи на клупи док ја обилазим велику робну кућу Кауфхоф (Galeria Kaufhof) на Маријином тргу. Купујем пеглу фирме Tefal, јер једино на њој пише да је произведена у Европи. Показаће се касније да је то био погрешан избор, јер ће се одмах пошто смо почели да је користимо почети да квари. После тога се дајем у потеру за школском торбом, јер Александра на јесен полази у школу.

Минхен

Коначно напуштамо Минхен и упућујемо се ка мађарском граду Ђер, где ћемо преноћити. Смештамо се у хотелу Danubius у старом делу града. То је старо здање из 1904. године. Ђер је иначе познат по великој фабрици камиона Raba.

Недеља, 4. мај 2003. године – Ђер – Будимпешта – Чачак

После доручка мало се шетам околином хотела са Ђорђем Ђукићем. Питам га у чему је „квака“ па ће Мађарска следеће 2004. године постати чланица ЕУ. Лаконски ми одговара – „Исто то питање сам поставио

високорангираном чиновнику у Бриселу“. Одговорио ми је – „То је ствар политике“. Гледајући око себе остаје ми само горак укус у устима.

Наша следећа станица је Будимпешта. Наравно прво је обилазимо аутобусом уз задржавања на Тргу хероја и Будиму код цркве Св. Иштвана и Рибље куле и Цитаделе на брду Гелерет. Добијамо слободно време у главној трговачкој улици Ваци. Али недеља је па можемо само да се шетамо. Већина сапутника се упућује у чувену „Жербо“ (Gerbeaud) посластичарницу са жељом да пробају њихову чувену тарту. Већина ће се вратити разочарана, не толико квалитетом колача, већ њиховом папреном ценом. За то време Данка и ја се шетамо улицом Ваци и обалом дунава поред Елизаветиног моста (Erzsebet hid). Преостале форинте трошимо на сладолед из колица оне исте посластичарнице „Жербо“.

Панорама Будимпеште са брда Гелерет у Будиму

Полазак из Будимпеште био је знак да смо завршили ово лепо првомајско путовање Европом. Преостало нам је да пређемо још око 500 километара до Чачка. Кад смо стигли кући већ је био понедељак. Чекао нас је нови радни дан.

Путовањем у Париз 2003. године Данка и ја смо започели серију путовања која ће се одвијати у следећих десетак година и приликом којих ћемо обићи више земаља у Европи, Азији и Африци. О њима сведоче путописи, које сам правио током самих путовања или сам понешто дописивао касније, по сећању. Трудио сам се да ти текстови буду што изворније сведочанство о једном времену и виђењу путника намерника простора и људи које је том приликом видео.

У Чачку, 25. августа 2021. године